

Також для старших дошкільнят організовано цільову прогулянку в місцеву бібліотеку, адже найголовнішим завданням бібліотеки залишається популяризація книги та читання. Це було перше знайомство дошкільнят з бібліотекою і воно виявилось вдалим. Хлопчики та дівчатка розглянули зали бібліотеки, ознайомилися з правилами користування бібліотекою та книгою, із захопленням слухали, що розповідає бібліотекар. Після знайомства з бібліотекою кожна дитина обрала книгу для читання вдома з батьками. Як результат проведеної роботи, батьки разом із вихованцями стали читачами цієї бібліотеки.

Ще одним засобом виховання інтересу до книги в ХЗДО № 2 «Соколятко» є персонаж Книга, який приходить у гості до вихованців та розповідає цікаві історії. За допомогою такого яскравого персонажа дошкільнятам можна донести будь-яку інформацію, зацікавити їх слухати, спонукати вирішувати запропоновані проблемні ситуації, викликати бажання виконати завдання. Таку книгу в нашому закладі використовують під час організації занять, розваг, квестів, ігор.

Значення книги та ставлення до неї демонструють дітям насамперед дорослі, які виступають прикладом для дитячої поведінки, тому наше завдання «запалити вогник цікавості» до неї і постійно підтримувати його.

Список використаних джерел та літератури

1. Н. Гавриш «Художньому слову – гідне місце в освітньому процесі», - журнал «Дошкільнє виховання» № 3, 2006
2. Л. Братух «Екскурсія до бібліотеки», - журнал «Бібліотека вихователя дитячого садка», № 6, 2002
3. А. Ланько «Тиждень подорож Книголандією», - журнал «Вихователь-методист дошкільного закладу», № 1, 2019

Васильцова Ірина,
вихователь

Красилівського ЗДО № 10 «Золота рибка»

Художній текст як технологія комунікації

У статті відзначається важливість художнього тексту як засобу комунікації, наводяться вислови відомих людей щодо даної теми. Подано приклади залучення суспільства до необхідності читання.

Ключові слова: художній текст, прогрес, розвиток, здібності, комунікація, література.

Key words: artistic text, progress, development, abilities, communication, literature.

Початок нового тисячоліття відзначено інтенсивним науково-технічним прогресом, активним розвитком ЗМІ й особливо телебачення, що потужно впливають на духовне, емоційне, інтелектуальне життя людей. За цих умов роль і значення літератури суттєво змінюються, а письменники, навіть найавторитетніші, перестають бути володарями дум.

У XXI ст. нерідко можна почути думку про те, що сьогодні важливіші інформаційно-цифрові технології, а книгу навіть називають анахронізмом, що повільно відійшов у минуле... Хіба можна погодитися із цим твердженням?

Сучасний англійський письменник-фантаст Ніл Гейман у статті «Чому наше майбутнє залежить від читання» розмірковує про роль читання художньої літератури для прогресу людства й наводить вражаючі факти. Він пише, що в книгах кожен може знайти щось «Життєво важливе для існування у цьому світі». Світ не обов'язково залишатиметься таким: усе може змінитися. Література може показати людині інший світ, влаштувати людині

подорож туди, де та ніколи не була. Письменник стверджує: «Якщо ви не цінуєте бібліотек, ви не цінуєте інформації, культури чи мудрості. Ви глушите голоси минулого та шкодите майбутньому».

Одного разу Альберта Ейнштейна запитали, як можна зробити дітей розумнішими. Його відповідь була простою та мудрою: «Якщо ви хочете, щоб ваші діти були розумними, читайте їм казки. Якщо ви хочете, щоб вони були ще розумнішими, читайте їм ще більше казок».

Оксфордські вчені довели, що в процесі читання тренуються пізнавальні здібності мозку, активізуються ті його частини, які решту часу зазвичай не задіяні. Під час читання кров надходить у відділи мозку, пов'язані зі здібностями до концентрації та пізнання. Телевізійна передача, фільм або комп'ютерна гра цього ефекту не викликають. Отже, книга – це безмежний світ, необхідний для розвитку й виховання інтелігентної та культурної особистості.

Книга, як найцінніший людський витвір, пройшовши всі процеси розвитку цивілізації, і на сучасному етапі залишається незамінною. Саме книга і читання, як процес, позитивно впливають на формування особистості. Читання в нинішньому світі привертає велику увагу як держави, так і суспільства. Тим паче, що у XXI столітті світ зіткнувся з проблемою, яка називається «криза читання».

Проблема читання – явище не тільки українське, воно глобальне і викликане об'єктивними процесами. Це у вирішальній мірі – наслідок технічного прогресу, прискорення ритму життя, бурхливого розвитку новітніх засобів комунікацій, нових джерел інформації.

В усіх без винятку розвинених країнах Заходу діє велика кількість спеціальних урядових програм у сфері пропаганди читання. Адже читання – одна з головних характеристик загальної культури, творчого інтелекту, моральності суспільства, це - національна цінність. Наше спільне завдання – зробити книгу і друковані ЗМІ не лише доступними користувачеві, але й пропагувати читання як невід'ємну частину національної культури.

Бібліограф І.Я. Лайкова якимось висловила: «Неможливо змусити людину полюбити книгу і зрозуміти. Ніхто, окрім нас самих, не влаштує нашу долю — ні людську, ні читацьку». Отже, необхідно плекати кваліфікованого читача, виховувати його читацьку культуру – любов до книги, сукупність знань, умінь та почуттів, які дозволяють йому повноцінно й самостійно сприймати та засвоювати прочитане.

Комунікація – це зумовлений ситуацією й соціально-психологічними особливостями комунікаторів процес встановлення і підтримання контактів між членами певної соціальної групи чи суспільства в цілому на основі духовного, професійного або іншого єднання учасників комунікації, який відбувається у вигляді взаємопов'язаних інтелектуально-мисленневих та емоційно-вольових актів, що пов'язані з процесами збору фактів, їх зберігання, аналізу, переробки, оформлення, висловлення та при потребі поширення, сприймання і розуміння, результатом яких є конкретна інтелектуально-мисленнева й емоційно-вольова поведінка співрозмовника, конкретні результати його діяльності, прийняті ним рішення, що задовольняють членів певної соціальної групи або суспільства в цілому. Основним у цьому визначенні є розуміння комунікації як процесу, що виконує об'єднувальну функцію і не є тотожним мовленню.

Комунікація може бути усною, письмовою або друкованою. Якщо усна комунікація дає можливість швидкого реагування обох сторін та передає всі нюанси особистого спілкування, то письмова та друкована здебільшого обслуговують публічну, організаційну та масову комунікацію. Значну роль відіграє поділ комунікації на вербальну та невербальну. Вербальна – це звичайне використання нами рідної чи іноземної мови. До невербальної належать міміка, жести, пози, одяг, зачіска, інтонація та тембр голосу тощо.

Як відомо комунікація є надважливим аспектом у сучасному житті. Уміння домовлятися, організовувати, оформляти так чи інакше пов'язане з умінням спілкуватися, умінням представити себе у цьому світі. Сьогодення вимагає від нас уміння комунікувати але зазвичай досягають цього лише ті суб'єкти, які наділені рішучістю, впевненістю і

завищеною самооцінкою. Як же досягти цього уміння звичайній, неупередженій людині? В такому випадку на допомогу приходить художній текст, який забезпечує кожному, хто з ним працює, уміння мислити, аналізувати, а таке уміння є першим кроком у формуванні комунікабельності.

Художнє слово – це засіб впливу на людину за допомогою образних виразів та персоніфікованих героїв. Це своєрідний інструмент, яким автор створює справжній образний мікросвіт з метою певного естетичного впливу на читача

Література – витвір і частка людського світу – сформована як сукупність стосунків, інституцій, практик і текстів, тому необхідною умовою буття літератури є взаємозалежність «письменник – твор – читач». Аспект «читач і рецепція» пов'язує історію літератури із загальною інтелектуальною історією. Художньо досконалі твори приносять естетичну насолоду. Вони дають можливість відчувати багатство і красу людської душі, природи, майстерність художнього зображення. Естетичне може мати в художньому творі форму прекрасного, піднесеного, трагічного, потворного, героїчного, драматичного, комічного, сатиричного, гумористичного, ліричного. Коли йдеться про естетичний вплив, то маємо на увазі, що мистецький твор захоплює або зворушує, а реакція на деякі твори, наприклад, в українській літературі має характер стресу. Естетична функція літератури забезпечує соціалізацію особистості, формує її творчу активність, пронизує всі інші функції мистецтва. Художній твор як знакова система має свій код, «ключ» до якого втілений в особливостях певної культури, у її змісті. «Що таке література? Її найбільший сенс полягає у здатності до спілкування. Вона живе не тому, що людям потрібно спілкуватися; література – це і є одна з форм спілкування; але ясно, що найважливіше в цьому спілкуванні вже сказане. Проте спілкування від цього не припиняє бути необхідним. Література потрібна – як їсти чи кохати. Їжа ж не стає гіршою від того, що ти її вже сто разів перед цим уже їв» . Літературно-художня книга, будучи однією з форм існування художньої літератури, є способом соціальної комунікації.

Художні тексти, функціонуючи в різних комунікаційних системах (книговиданні, телебаченні, радіо, кінематографі), осуспільнюються. Сучасна популярна література є результатом величезної індустрії розваг, поява котрих пов'язана з технічним прогресом людства. Технічний прогрес, забезпечує людство усім необхідним для того, щоб якомога менше задіювати мозок і якомога швидше виконувати роботу, тому людина, не маючи часу і змоги заглиблюватися в інформацію, яку отримує, перетворюється на споживача, не здатного аналізувати. Людей, що читають, стає менше, а боротьба за читача жорсткішою.

Процес читання є тим специфічним видом діяльності, який синтезує у собі мимовільне засвоєння мовних явищ у процесі опосередкованої комунікації з письменником, приймання певної інформації, яка міститься у тексті, та емоційно-естетичне сприйняття художнього слова. Робота з художнім текстом розширює світогляд людини, розвиває логіку, інтелект, пізнавальні інтереси. Інформація (фактична, соціокультурна, історична, країнознавча тощо), стимулює самостійність мислення, спонукає до ініціативного мовлення. Таким чином, художній текст розглядається як одна з важливих форм комунікації, яка є механізмом становлення індивіда як соціальної особистості.

Важливо усвідомити те, що чим швидше дитина почує художнє слово, тим раніше у неї запускається процес розвитку, формування світогляду. У сім років дитина починає усвідомлювати свої уявлення і почуття під час читання художніх творів. У неї з'являється здатність насолоджуватися художнім словом. Отже, необхідно забезпечити високохудожнє літературне оточення дитини, навчити чути, сприймати, розуміти художнє слово.

Художня література супроводжує дитину з перших років життя, відкриває, пояснює їй життя суспільства та природи, світ людських почуттів та взаємовідносин; розвиває мислення й уяву дитини, збагачує її емоції, дає чудові зразки літературної мови. Розширюючи знання про навколишній світ, впливає на особистість дитини, розвиває здібності тонко відчувати форму й ритм рідної мови. Для розв'язання проблеми розвитку словника у процесі ознайомлення з літературними творами, необхідно з'ясувати:

а) чому художнє слово є одним із найголовніших засобів лексичного розвитку дітей,

б) які саме літературні жанри сприяють цьому;

в) які аспекти лексичного розвитку прогресують під впливом художнього читання, переказу, літературно-мовної гри.

Ознайомлення з художнім словом посідає важливе місце серед інших джерел комунікативності у дітей. Саме художнє слово допомагає збагачувати, активізувати і словник дорослої людини, і це не залежить від віку, адже після ознайомлення з будь-яким художнім твором, ми дізнаємося щось нове і можемо накопичувати ці знання до того ж оперуючи граматичним мовленням. Ми помічаємо і засвоюємо відтінки рідної мови, а надалі використовуємо їх у власному мовленні.

Дослідники виділяють різні види, моделі, способи, канали комунікації. Процес породження, передачі та сприйняття повідомлення, в основі якого лежить художнє пізнання світу/дійсності, назвемо художньою комунікацією, яка здійснюється за своїми правилами. Особливості існування літературного твору визначаються його належністю до певного виду комунікації, зокрема художньої. Художня комунікація апелює до почуттів та емоцій адресата. Вона, втілюючи комунікативні стратегії автора, неоднозначна і передає різні авторські інтенції, хоча задум теж неоднозначний. Адже автор може мати кілька завдань, і, як наслідок, текст може поєднати кілька смислів, тому художня комунікація в тексті амбівалентна, багатозначна. Художня комунікація та художній текст, як основний носій інформації в ній, виступають генератором, що породжує в процесі свого історичного творчого буття нові смисли. Тому літературний, зокрема – поетичний текст розглядається як інформаційний генератор, який має риси інтелектуальної особистості. В умовах художньої комунікації творча свідомість, взаємодіючи з реальністю, прагне її осягнути, пізнати. Як процес, так і результат цього пізнання відзначаються особистісним, суб'єктивним характером. Художня комунікація адресована будь-якому читачеві та прогнозує його співучасть і співпереживання в процесі комунікації. У комунікативному плані це відбувається наступним чином: спершу фрагмент об'єктивної реальності відображається в індивідуальній свідомості творчої особистості. Там він утворює певний закритий універсум, організований за своїми законами. Поки що це думка, розумове утворення, що існує тільки у свідомості. Тому його називають – видумана реальність, – вторинна дійсність, – квазіреальність.

Текст художнього твору сприймається читачем як комунікативне повідомлення. Художній текст – це реалізація творчого задуму письменника, в якому кожне слово осмислене і є засобом реалізації авторської комунікативної стратегії. У будь-якому художньому тексті зображено спілкування персонажів, літературні герої перебувають у комунікативному просторі, взаємодіють один з одним. У різноманітних ситуаціях спілкування літературний герой реалізує певний тип поведінки, свою комунікативну позицію, яка складається із різноманітних тактик і ходів, відповідно до своїх цілей і намірів.

Отже, художній текст можна справедливо назвати технологією комунікації саме через те, що він вчить висловлюватися, розвиває пам'ять, а навички переказування та аналізу ситуацій допомагають будувати граматично правильну побудову речень, а люди, які висловлюються влучно і сміливо та ще й до того ж мудро, здатні створити суспільство високорозвинене і пристосоване до сучасних вимог еволюції.

Список використаних джерел та літератури

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – 230 с.
2. Гавриш Н. В. Художнє слово і дитяче мовлення / Н. В. Гавриш. – Донецьк: Лебідь, 1999. – 170 с.
3. Колшанський Г. В. Контекстна семантика. М.: Наука, 1980. 164 с.
4. Труханова Н. Л. Експресивні просодичні засоби в реалізації прагматичного аспекту текст: автореф. дис. канд. філол. наук:10.02.02. Одеса: ОГУ, 1990. 18 с.
5. <https://studentam.net.ua/content/view/8392/97/>
6. Войтенко Л. І. Художня література як форма комунікації: Навчально-методичний посібник / Л.І.Войтенко – Одеса, 2020. – 36с
7. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5868/1/8.pdf>